

Latweeschu Awises.

Nr. 45.

Zettortdeenâ 5. Novemberi.

1859.

Awischu-sinnas.

Kurfemme. Tai nakti us 27to August no degge Jaun-Zelgawas aprinki, Bezg-Schres muischas Grumbanu mahjäs-rija zaur to, ka pee kulschanas plikku fwezzi bes luktura nolikluschi pee semmes, un plehki us fwezzi uskrittuschi, sahkuschi degt, un degdami us augschu lihds juntam gahjuschi, ta ka glahbschana wairs nelahda naw bijusi. Wissa flahde effoht pee 218 rubuleem sudr. tafseereta. Sargeet luhdsami labbaki uggui, tad ne notiks dascha flahde.

Kreewufemmè tai 1857tâ gaddâ bija 512 flimmu-nanmi, kas augtam Krohnm peederreja, un kurrds 321 tubkst. 122 flimneeki atradduschees. No scheem flimneekeem effoht no 12 warrbuht zaur zaurim rehknahst tikkai 1 mirris. C. F. S.

Kreewufemmè effoht pawiffam 71 milj. 542 tubkst. un 800 eedschwotaji. Tas irr tik daudi ka Gistreikeru, Prubschu un to zittu Wahssemes walstu eedschwotaji kohpä.

Gistreikeru femmè (flattees Latw. Awisch. Nr. 43) no teem zaur givtigu fehnu ehschanu fa-flimmuscheem nomitruschi, bes ta saldata, wehl 10 zilweki. — Id.

Behmeru femmè nu gan, zil taggad sinn, buhs tas wis-wezakais zilweks Giropâ Antons Bronellers wahrda, kas jaw 119 gaddus flatia, un wiinna wezakais dehs jaw arri 85 gaddus wezs, dshwojoht Brahgas pilfatâ, un 1811tâ gaddâ jaw Syrantfchu farrâ firdigi islawees. Efur stipra gimmene. C. F. S.

Mahrzis Sahrums.

Par tahm sinnahm, ko taggad lassifcet, japa-teiz Widsemmes zeen. Lantrahta lungam no Sage-

meistera, kas pirmais tahs dewis Bahzu Awises'). Man dohmahnt schahm Latweeschu Awises buhs arri labba weeta. Ka nu tur stahstihst, ta jums stahstischu schè.

Mahrzis Sahrums pa teem pagahjuscheem 25 gaddeem Widsemme, Zehfes aprinki, zaur sawu gohdigu dshwoschanu, zaur sawu tikluschu darboschanu un zaur to ustizzamu prahtu ar ko winsch isdarrija, kas tam bija isdarrams, — ne ween pee wisseem, kurre widdu winsch dshwoja, gohdu pelnijes, bet arri ka retti useetama preekschihme winsch saweem braheem stahweja par labbu mahzibu, un tapehz arri pelnijis ka stahsta par wiinnu ir teem, kas wiinnu ne irr pasinnuschi paschi neds no wiinna lihds schim ko dsirdejuschi.

Mahrzis Sahrums peedsimmis 21 mâ Septemбера deenâ 1799tâ gaddâ pehz Nr. peeds. — tad nu preeksch 60 gaddeem, Krohna muischas Freudenbergas nowaddâ, Zehfes aprinki, — un bija dehs Latweeschu snikkeram Jahnam Pohdinam. Jaw eeksch wiinna masahm deenahm wezzaki to mahzija un audsinaja pareisi us Deewabihjigu dshwoschanu, — un pagasta skohlâ winsch wehl zittas labbas mahzibas eenehmahs. Skohlâ sawu laiku isstahwejis, winsch palikke pee tehwa, kas wiinnu mahzija snikkera ammatâ, un ta wiinnam dewe to pirmu grunti preeksch to ammatu, kurre winsch pehzak, ka brangs remmesis un buhmeisteris — wisfur gohdu pelnijes.

Zaur tahm daschadahm buhweschannahm, ko wiinnam ustizzeja, winsch panahze tahdu gudribu, ka jau eeksch teem pirmeem desmits gaddeem, fur ta strahdaja, — weens pats ne warredams istiktees, winsch peenehme sawa ammata mahziba pamaggam lihds desmits puischus, — bet nehme tik tahdus, ka warreja zerreht, tee palikschohht gohdigi un us-

*) Inland 1859. Nr. 41.

tizzami, — arri teem bija ja-apfohla eefsch wiffahm leetahm buht paklauffigem, un ja mas, us fefcheem gaddeem pee winna palift.

Tà winsch fewim audfinaja labbu palihgu, — kà Dahrsneek's fewim audfina jaunus stahdus, — darba beedrus preefsch tahm leelakahm buhwefchanahm, ko pehzaf usnehmahs, un ko winnam us-tizzeja jo labpraht, jo tahlaf un winna flawa jau bija zeenita, tà kà pa teem 15 pagahjuscheem gaddeem winsch ne ween bija gahdajis ka palikke zitti par brangeem fnikkereem, remmescheem, dreijmanneem un bilschu meistereem, — bet arri par gruntigi ismahziteem muhrneekem, mahldereem, glahsneekem, feltotajeem, skahrdneekem un par zitteem tahdeem ammatneekem, ar kurreu labbu palihgu winsch warreja usnemtees wiffuleelakas buhwefchanas, un tahs lihds gallam tà isdarriht, ka wisseem bija itt pa prahtam. To parahda peezi smuffas jaunus muhretas basnizas un zittas, ko pahrtajija no jauna, — to parahda arri trihswadesmits jaunus muishas, stary kurreahm wifstihmi peeminnamas tahs, kas Immerdehne, Karohlé un Sigguldà, — turkloht arri wehl zittas ehkas, ko pahrtajija gandrihs itt no jauna.

Mahzektu skaitlis ar laiku tam nahze lihds 20. Pats ar fainneeka atraitni, Annes, Sahruma mahjäs faprezehets, — zaur ko winnam mahju wahrds palikke par uswahrdu, — schinni laulibà gan ar pascha behrneem ne bija fwehtihets, bet bija diwi pameitas, un schahs winsch itt gohdam audfinaja un tahm labbu puhru dewe lihds, kad tahs isprezzeja diweem no faweem mahzektum, abbeem Zahna wahrda Freudenbergas Kampe mahjäs. Schee winna snohiti tad palikke arri tee mantineeki, kam rohkàs nahze, ko winsch gohdam fapelnijees un krahjees fawà ilgà dsihwofchanà, — diwipadesmits tuhft. rubl. fudr. — un scheem arri usdohtas tahs zittas jaunus buhwefchanas, ko bija usnehmees wehl, jo winni appafsch Sahruma waldfchanas ismahziti par pilnigi labbeem buhmeistereem.

Ar kahdu gohdigu prahtu winsch usnehme fawas buhwefchanas, to lai parahda, ko zeen. Lantrahtha kungs pats par basnizas preefschneeku buhdams, pee-

dsihwojis, kad gribbeja jaunu Serbenes basnizu buhweht, un us tam uhtrupe blja nospreesta.

Tas bija 1840tã gaddã. Weeta kur basnizu gribbeja buhweht, bija fataifita, wiffas wajadstigas leetas bija fawestas, un nu ta deena nolifta, kur lai peeteizahs, kas gribbeja usnemtees buhwefchanu. Bija sanahkufchi daschi meisteri, — stary scheem trihs Wahzeefchi, diwi Latweefchi. Tee pirmee to weetu israudstijufchi un atraddufchi ka bija tihra weegla smilkschu semme lihds 20 pehdu dsilumã, tee fazzija, ka ne ees wis, tahdu leelu muhruehfu tur drohschi muhrecht, — un ne gribaeja usnemtees to darbu. No teem diwi Latweefcheem weens, un tas bija Mahrzis Sahrums, sahze ar gohdigeem wahrdeem pasemmigi isteift, ka, ja til ar labbu fargaschanu wehrã nemm, kas wehrã nemmans, — gan warr dohtees, scho darbu isdarriht; — un schi isteifschana bija tà prahtiga un gudra, ka ir tee Wahzeefchi gallã winnam peekritte. Uhtrupè muhfu meisteris pats usnehme to darbu par 4790 rubl., un kad tas nu winnam bija uswehlehts, winsch luhdsehs, lai winnam wehletu wehl diwi teetas pee tam klah. Teize tee kungi, ka ar fawahm wehleschanahm winnam buhtu bijis janahf pre efsch uhtrupes nospreedumu. Atbildeja wihts pasemmigi, kã zerroht tee kungi ne leegschoht, lai noteek pehz winna wehleschanahm. Winsch luhdse:

1) Lai wehletu winnam schi basnizas buhwefchanã pee wisseem wajadstigeem darbeem til ween Latweefcheem buht par dsihwotajeem, jo pats ar faweem mahzektum paspehoht un prohtoht to wiffu isdarriht us to wifslabbako; — un tad 2) ka lai pa teem tschetreem gaddeem, zil wajaga pee schi darba, itt neweenu lahstri brandwihna pee ta ne dserr.

Schahdahm wehleschanahm itt labpraht wiffi peekritte, — un kad zeen. Lantrahtes kungs gohdigam Mahrzam Sahrumam isteize fawu firsnigu preeku par winna labbu prahtu, un to nosauze par itt gohdajamu Latweeti, — wihts atbildeja, — un warreja manniht, ka winsch fawu apleezinafchanu fewim turreja par gohdu, — fazzidams: Kungs! ne esmu Latweetis, bet esmu Lihbeschu paista-

rajs s'chi Zehses aprinki. Zaur s'cheem wahrdeem win'sch rahdija us sawas zilts un tautas pasibstameem wezzeem pagahjuscheem laikeem, ka to wehl warr redseht Zehsè, kur ihpats basnizas pulkstens, fo fauz par Lihbeeschu basnizas pulksteni, un arri ihpafchi nosaukts Lihbeeschu basnizas krehslis, un Zehses Latweeschu kapsehta ihpats brihw's plazzis Lihbeescheem. — Taggad Lihbeeschu atleeki Kursemme pee Pohpes un Dundangas juhrmallas.

Serbenes basniza, jeb'schu appakschà smilkschu femme, stahw nu jaw drihs 20 gaddu itt drohschi un labbi; pehz Sahruma padohma ta ne irr us kohku pamatta, bet us stipri sad'shtas afmiinu gruntes. Pehz s'cha darba Mahrzis Sahrums us kahdeem gaddeem Freudenbergas pagasta teefai bija par preek'schneeku, un schinni laika, tais deenàs kur laudis us dumpi bija zehluschees, win'sch sewi israhdija ka ihstens ustizzams prahta wihrs. Sawas ustizzibas deht tapehz arri dabbuja leelu fudraba medalku.

Cek'sch teem pagahjuscheem desmits gaddeem Mahrzis Sahrums wehl isbuhwejis tahs basnizas, kas Zehsè, Trikatè un Smiltene, — s'cho pehdigi minnetu gandrihs ka itt jaunu; wiffahm trijahm ustaisijis smulkus tohrnus, un schè, ka pee wiffceem saweem zitteem darbeem israhdijis, ka gohdigi un labbi pelnija to labbu flawu kas wiinam bija.

Sahrums ir sawa zittà buhschanà bija gohdajams wihrs, pasemmigi drohschigis un ihsti Deewabihjigs, gan mahjās, gan pee darbeem wiffu pareisi usturredams, no teem sawejeem mihlehts, jo tee wiffi tam bija padewigi arween ar sirjns'gu prahtu, wiinu gohdaja ka mihlu tehwu, — un tam bija pateizigi, ka nahkabs. Bija arri par to fo preezatees, kad dsirdeja fo fazzija no winna tee, kas bija wiinam par mahjekteem un par saimi, un tam labpraht klaukija. Daschu reisi dsirdeja wiinu flawejam, un ir s'cho atbildu: Kungs, tahdam tehwan ne warr zittadi ka ar mihlestibu firdi klaukibt! un ja kahds ne turrabs ta ka nahkabs, Sahrums to, — jeb'schu ar mihlu lehnu pamahzischanu, — atlaisch no sawa deenesta. — Schahdi wahrdi irr par labbu leezibu tam nelaikam, un arri zeen. Lant-

rahta kungs kas par wiinu stahsta, pats apleezina, ka pa teem 25 gaddeem, kur pats ar wiinu dauds leelas buhweschanas waldijis, tam itt neweenu reisi ne bija kahds bahrgs wahrdisch prett wiinu jarunna.

No saweem gohdigeem pelneem Sahrums arri zitteem bija par gohdigu palibgu. Kad Serbenes basnizu buhweja, win'sch kahdam nabbagam pagastam galwoja par 1200 rubl. Arri zitteem saimneekceem win'sch islihdschis labpraht, naudu teem tapinadamis, un s'cho naudu bahrgi ne peedfinnis.

Tapehz tad nu arri, kad 19ta Julius deenà s'chi gadda gohda wihrs nomirre, wiffceem kas wiinu pasinne, schehlums bija leels. Behres bija 24ta Julius deenà is Zehses basnizas. Arri s'cho basnizu Sahrums nesenn bija gresnojis ar jauku staltu tohrni, un Zehses pilfata draudse par to wiinam dewe wehl to pateizibu, ka us birgermeistera Wilzera nospreechanu, pilfata brangi lihku-ratti tappe aisfuhrti us Sahruma mahjahm, kas astou werstu no Zehses, lai no turrenes wedd to nahwè aismiguschu us sawu pastaru gulkas weetu. Lihku ratteem pakkat lihds Zehses basnizu, fehrneeki brauze ar 78 ratteem. Pee basnizas durwim pilfata kungi sahrku nonehme un eeneffe basniza ta ka papreek'schu gahje birgermeistera kungs, — un nolikke sahrku preek'sch altara us gohda stelleem ispuschkotahm ar smuklahm pukkeh. Tad sirfnigas lihku runnas teize zeen. mahzitajs Punschels, — un nu ar wiffas sapulzetas draudses pawaddischanu aiswedde lihki us Latweeschu kapsehtu ne zil tahtu no pilfata, kur to nolaide kappà ar mihlahm wehleschanahm, lai meerà duhs s'cha gohda wihra pihschti.

S. R.—II.

Smeeklu stahsts.

Prachtigi wihti sehdeja kohpà — kur tad nu zittur ka frohgà pee schenka galda — un dikri ween spreede gan nu par sawu waffaru, sliktu waffareju un zittahm leetahm, lihds pehdigi wallodu us saimes nepaklauschanu greese. Ed kur bijis, kur ne bijis, Ruddena Mikkelis eesauzabs: „Manna saime irr discheni klaufiga; bet tas jehga brand-

wihns irr un irr dikti neklaufigs." — "Nu fã tad tas?" eesauzahs zits auflis vazehlis. — "Rau brahl, es to nejhgu brandwihnu allaschin us jemmi wehderã raidu, un winsch kãhp un kãhp arween us augschu galwã, nu woi tad nepaklausefigaku putnu wehl waijaga?!" — "Mikkel brahl, tew irr taisniba!" eesauzahs wiffi weenã muttẽ jmeedamees — "nahz dserfim tadeht labbaki weenu puddeli allus!"

G. F. S.

Sluddinaschanas.

No Wolqutes pagasta teefas teef sinnamu darribts, fa tai 19tã Nowemberi f. g. vullsten 10tõs no ribta Wolqutes Grubmannu Timmu mabhãs uhtrupi turechts, fur weena leela laimã (ar wiffahm pee tabs peederrigahm leetahm) maif, tranki, ratti, wibrifschu drehbes, weena zubla un wehl dands un daschadas zittas derrigas leetas wairafoblitajem pahrdohs.

(Nr. 89.)

Wolqutes pagasta teefa tai 23schã Oktoberi 1859.

Raunas basnizas wezzas ehrges taps okzionẽ (uhtrupẽ) pahrdobtas Raunas pils-muischã, Widsemmẽ, Zebfu kreisẽ, 10tã Nowemberi sch. g.

Lohpu-fahli.

pahrdohd lehti Leepajã pee

11

G. D. Buchert,
Jauna Bulka bobtẽ.

Wehrã leekama sinna lanzineekem.

Wiffem mibleem sem-turreem zaur scheem raksteem sinnamu daru, fa es fawã damp-eljes pabrihki, Tohraa kalnã, 3 werstes no Ribgas, fur pebrnã gaddã eerifteju tabdu maschini, kas ar twaifa-jeb ar dampja-spehku linnu-sehklas skaidri istibri, taggad arri tã esmu eeriftejees, fa linnu-sehklas un linnus pehrku us andeli un tadeht katrã laifã tavat frohna fã arri bracka linnu-sehklas un linnus fanemmu un maffaju to vachu tirgu, so pilssehtã par teem maffa; bet sehflu un linnu pahrdewejeem, kas fawu prezzi schẽ pee mannis nodohd, atleef wehl tas labbums, fa mincem tẽ nekahda uskaweschana nam, bet fa prezze tuhlin teef fanemta un aismalfata.

Karl Hr. Schmidt.

Tai 17tã Oktoberi f. g. irr weens brubns sirgs, fãbdu 6 gaddu wezs un 20 rubl. fudr. webrts, Krohna-Wirzawas Wihschmannu jeb Pinnu mabhãs eeraddees un fakerts tappis; un tohy no Krohna-Wirzawas pagasta teefas tas zilweks usainabts, lam schis sirgs peederretu, fawas taisnas parabdifchanas us to sirgu libds 11tai Nowemberã deenai f. g. pee schis teefas atuest, to Awischu isfluddinaschanas nandu un ta lohpa usturrechanas malfas scheit atlibdsinabt un tad fawu sirgu pretti nemt; — jo kas libds tai 11tai Nowemberã deenai ne buhs fawas peerabdifchanas atneffis, tad tannã deenã taps tas sirgs schã pagasta lahdei par labbu, uhtrupẽ pahrdohs.

Krohna-Wirzawã tai 27tã Oktoberi 1859.

(S. W.)
(Nr. 2407.)J. Kãbler, p efehdetajẽ.
R. Bres, teef. skribw.

Tee pee Krohna-muischas Wezzasmuischas, Bauflas aprinkẽ, peederrigi frohgi:

Tulla frohgs,
Rubbaka frohgs,
Pahlu frohgs,
Behrsu frohgs

25tã Nowemberã deenã 1859tã gaddã, vullsten 12tõs wufdeenã pee Wezzasmuischas pagasta teefas wairafoblitajam us arrenti taps isdohiti us peezi gaddeem, prohti: no 23schã Aprila deenas 1860 libds 23schã Aprila deenai 1865. Pee Wezzasmuischas muischas waldifchanas warr skaidrakas sinnas dabubht, ar fãbdu kuntraktu schẽ frohgi us arrenti taps isdohiti.

Krohna-muischã, Wezzamuischã 20tã Oktobei 1859.

F. C. Harff.

Gaiku muischã 1wã Dezemberi 1859tã gaddã isfoblihs us arrenti to Lohpu muischu: Zurramuischu (Georgenhof), dabubjam us arrenti no 23schã Aprila deenas 1860. Tabs klastakas sinnas warr dabubht pee

Gaiku muischas waldifchanas.

Sibde, willã, bohmwilla un wiffadas zittas leetas tohy pee manim us to labbaku wihst pehrwetãs. Arri dsan es usnemmoes no wiffadahm drahnahm un drehbehm blekkes isdohiti (istibriht). No Ribgas schurp atnabhs, es dshwoju Skrihwera eelã, faleija meistera Seidela nammã, schkehrsam prett Zebra fungu.

Nyholm.

Bribw drikkelt.

No jubrmallas-gubernements augstas waldifchanas pusses: Collegienrath G. Blaeße, Censor. Selgawã, tai 3. Nowemberi. 1859.

No. 192.